

Rapport, 11.01.2011

Forenkling og modernisering av aksjeloven

Forenkling og modernisering av reglene i aksjeloven om stiftelse av selskapet, selskapets kapital og selskapets organisasjon

---

Justisdepartementet ga i juni 2010 advokat Gudmund Knudsen i oppdrag å utrede spørsmålet om forenkling av aksjeloven. 11. januar 2011 leverte han sin utredning. [Les hele utredningen i PDF-format her.](#)

Sammendrag av utredningen:

1.1 Innledning

Justisdepartementet ga meg ved brev 29. juni 2010 i oppdrag å utrede spørsmål om forenkling av aksjeloven. Etter mandatet er det et viktig formål med utredningen å vurdere endringer av loven med sikte på forenkling og med sikte på at reglene skal være godt tilpasset behovene for de små og mellomstore selskapene. Oppdraget gjelder reglene om stiftelse av aksjeselskap, kapitalregler og reglene om organisatoriske spørsmål.

I utredningen gis det en oversikt over gjeldende rett som er av betydning for utredningsarbeidet. Videre redegjøres det for utenlandsk rett av betydning, herunder stillingen innenfor EU. Vurderingen av gjeldende aksjelov på de områdene som omfattes av mandatet, er det sentrale innholdet av utredningen. I tilknytning til dette foreslås en rekke endringer i loven som vil gjøre denne enklere og bedre tilpasset de små og mellomstore selskapenes behov. Samlet sett vil forslagene legge til rette for en betydelig innsparing for selskapene og aksjeeierne. Det er også lagt vekt på å tilpasse aksjeloven utenlandsk aksjerett, og det er sett hen til utviklingstendenser i Norden og innen EU.

Forslagene gjelder aksjeloven, og omfatter i det alt vesentlige alle aksjeselskaper. Jeg har vurdert, men har ikke funnet det hensiktsmessig å foreslå egen lovgivning for grupper av små aksjeselskaper eller aksjeselskaper med bare én aksjeeier.

Det er kort vurdert om de endringene som foreslås i aksjeloven, også bør få konsekvenser for allmennaksjeloven, slik at de to lovene får like regler. I denne sammenheng er det på en rekke punkter foreslått tilsvarende endringer i allmennaksjeloven som foreslått i aksjeloven. Det er imidlertid ikke foretatt noen nærmere selvstendig vurdering av allmennaksjeloven. Side 10 av 155

1.2 Stiftelse av aksjeselskap

I utredningen gjennomgås stiftelsesreglene i aksjeloven kapittel 2. Det foreslås en rekke endringer i disse reglene som vil gjøre det enklere og billigere å stifte aksjeselskaper. I denne sammenheng er det av betydning at det legges til rette for bruk av elektroniske løsninger ved stiftelsen av selskapet og ved registreringen av det i Foretaksregisteret.

Det er vurdert, men ikke funnet hensiktsmessig, å sløyfe kravet om vedtekter i aksjeselskaper. Derimot foreslår jeg at minstekravene til vedtektenes innhold reduseres til angivelse av selskapets foretaksnavn, forretningskommunen, selskapet virksomhet, aksjekapitalens størrelse og aksjenes pålydende, eventuelt antall aksjer. Jeg har ikke funnet det hensiktsmessig at lovgivningen skal legge opp til bruk av standardvedtekter.

Etter gjeldende aksjelov skal stifterne av aksjeselskap utarbeide, datere og underskrive en åpningsbalanse som skal vedlegges stiftelsesdokumentet. Åpningsbalansen skal bekreftes av revisor. Det foreslås at kravet om åpningsbalanse sløyfes.

Etter gjeldende lov skal revisor bekrefte at selskapet har mottatt aksjeinnskuddet. Når aksjeinnskuddet gjøres opp i

kontanter, blir dette i praksis gjort ved innbetaling på selskapet bankkonto. Det foreslås at finansinstitusjonen som mottar innbetalingen, kan bekrefte innbetalingen.

Aksjeloven krever i dag at stifterne skal utarbeide en redegjørelse om aksjeinnskudd med andre eiendeler enn penger og særskilte rettigheter som selskapet overtar i forbindelse med stiftelsen. Det foreslås at kravet til redegjørelse i hovedsak videreføres, men at det gjennomføres slike unntak fra plikten til å utarbeide redegjørelse som departementet tok opp i høringsnotat juli 2007. Ved dette legges det til rette for at eieren av en personlig drevet virksomhet der det foreligger et revidert årsregnskap, kan omdanne virksomheten til aksjeselskap, uten at det er nødvendig å utarbeide redegjørelse.

I dag kan selskapet bare dekke kostnadene ved stiftelsen av selskapet når det beløpet som skal betales for aksjene overstiger aksjenes pålydende beløp med et beløp som minst svarer til stiftelseskostnadene. Bestemmelsen innebærer at stiftelseskostnadene kommer som en ekstra utgift på toppen av det som skytes inn som aksjekapital. Bestemmelsen foreslås endret, slik at det som hovedregel ikke skal gjelde noen grense for adgangen til å påføre selskapet ansvaret for stiftelseskostnadene, slik at disse kan belastes det som innbetales til selskapet som aksjekapital.

Etter gjeldende lov skal stiftelsesdokumentet være på papir, og underskrives fysisk av stifterne. Tilsvarende krav til papir gjelder for de lovbestemte vedleggene til stiftelsesdokumentet. Det foreslås at aksjeloven endres, slik at det åpnes for at stiftelsesdokumentet og vedlegg til dette som alternativ til papir, kan opprettes i elektronisk form og underskrives elektronisk. Dette vil åpne for at stiftelse og registrering av aksjeselskap i Foretaksregisteret kan gjennomføres som en skjematøsning i Altinn. Opplysninger i stiftelsesdokumentet, herunder vedtektene, vil ved en elektronisk løsning kunne brukes direkte og automatisk i registreringsmeldingen. Derved blir det bare nødvendig å fylle ut opplysningene én gang. Sett i sammenheng med de øvrige kravene til forenkling, herunder forslaget om å sløyfe kravet til åpningsbalanse, har den foreslåtte prosessen med elektronisk stiftelse og registrering av selskapene, en betydelig forenklingseffekt.

I det vesentlige kan forslagene til endringer i stiftelsesreglene for aksjeselskaper også gjennomføres i allmennaksjeloven.

1.3 Aksjelovens kapitalregler

Aksjelovens kapitalregler gjelder reglene i aksjeloven om tilførsel av kapital til selskapet, opprettholdelse av kapitalen og kapitalavgang fra selskapet. Det foreslås til dels vesentlige endringer i disse reglene. Forslagene vil bety at reglene blir smidigere, og gir selskapene større frihet til å tilpasse selskapskapitalen til det reelle kapitalbehovet. Forslagene innebærer en tilpassing av de norske kapitalreglene til tilsvarende regler i de øvrige nordiske landene og innen EU. De foreslåtte reglene vil gjøre den norske aksjeselskapsformen mer attraktiv i konkurransen med utenlandsk aksjelovgivning, og kan derfor bidra til å motvirke at norske næringsdrivende velger å organisere virksomheten som et utenlandsk selskap ("NUF").

Det foreslås at det lovbestemte kravet til minste aksjekapital reduseres fra 100 000 kroner til 30 000 kroner. Sett i sammenheng med forslaget om at stiftelseskostnadene kan belastes aksjekapitalen, vil dette bety en vesentlig reduksjon av kostnadene ved å stifte et aksjeselskap. Det gjeldende kravet på 100 000 kroner er høyere enn minstekravet i de øvrige nordiske landene og de sentrale landene innen EU. Ved å senke minstekravet til 30 000 kroner kommer minstekravet ned på et nivå som kan sammenlignes med og dels ligger under minstekravene i andre land av betydning.

I mandatet er jeg spesielt bedt om å vurdere om det bør innføres regler som åpner for at aksjeinnskuddet helt eller delvis kan innbetales på et tidspunkt etter registreringen. I utredningen er det forelått regler om dette, og som åpner for at inntil halvdel av aksjeinnskuddet som skal gjøres opp kontant, kan innbetales på et senere tidspunkt.

Etter gjeldende lov skal overkurs ved aksjetegningen avsettes til et overkursfond som inngår i selskapets bundne kapital. Det betyr at det som betales for aksjene utover aksjekapitalen ikke inngår i utbyttegrunnlaget. Det foreslås at reglene om overkursfondet oppheves, slik at overkursen inngår i den frie kapitalen som selskapet kan bruke til utbytte og andre utdelinger til aksjeeierne.

Utbyttereglene i gjeldende aksjelov bygger dels på formelle aksjerettslige og regnskapsrettslige størrelser (aksjeloven § 8–1 første og annet ledd), og dels materielle krav til selskapets kapitalgrunnlag (aksjeloven § 3–4 og § 8–1 fjerde ledd). Det foreslås en vesentlig endring i utbyttereglene som medfører at selskapets reelle kapitalgrunnlag og likviditet i større grad vil være avgjørende for utbytte. Forslaget til nye utbytteregler må ses i sammenheng med andre forslag som reduserer kravet til selskapets bundne egenkapital, først og fremst forslaget om å senke minimumskravet til aksjekapitalens størrelse til 30 000 kroner og om at overkursen ikke lenger skal være bundet kapital. Etter forslaget er det grunnleggende vilkåret for å dele ut utbytte at selskapet etter utdelingen har tilbake en forsvarlig egenkapital og tilstrekkelig likviditet.

Etter gjeldende aksjelov kan det bare deles ut utbytte med grunnlag i det godkjente årsregnskapet for siste regnskapsår. Det foreslås at utbyttereglene også i denne sammenheng gjøres mer smidige, slik at det i løpet av det

løpende regnskapsåret kan foretas utdeling av ekstraordinært utbytte med grunnlag i en mellombalanse. Det foreslås videre at generalforsamlingen kan gi styret myndighet til i løpet av året å vedta ekstraordinært utbytte med grunnlag i en mellombalanse samt vedta tilleggsutbytte med grunnlag i selskapets årsregnskap.

I mandatet er jeg særlig bedt om å vurdere om det bør innføres en ordning med brøkdelsaksjer i aksjeloven. Med brøkdelsaksjer menes en ordning der aksjene er knyttet til en brøkdel av aksjekapitalen og ikke til et pålydende beløp. En slik ordning er innført i en rekke andre land, herunder Sverige, Finland og Danmark. I utredningen foreslås det regler om brøkdelsaksjer som et alternativ til aksjer med pålydende verdi. Forslaget om en ordning med brøkdelsaksjer fører med seg at en rekke bestemmelser i aksjeloven som i dag er knyttet til aksjenes pålydende, må endres.

Aksjeloven § 3–4 fastsetter at selskapet til enhver tid skal ha en forsvarlig egenkapital. Dersom egenkapitalen er lavere enn forsvarlig, har styret etter § 3–5 en handleplikt. Reglene i § 3–4 og § 3–5 foreslås videreført, men slik at § 3–4 suppleres med et nytt annet punktum som presiserer at selskapet, med tillegg av forsvarlig egenkapital, skal ha tilstrekkelige likvider til å dekke sine forpliktelser ved forfall. Forslaget må blant annet ses i sammenheng med forslaget til endring av utbyttereglerne.

Reglene om nedsetting av aksjekapitalen foreslås i det alt vesentlige videreført. Det foreslås likevel en tilpassing av reglene til de foreslåtte endringene i utbyttereglerne, slik at rammen for hva som kan utbetales ved nedsettelse av aksjekapitalen samsvarer med rammen for utbytte. Det foreslås videre at nedsetting av aksjekapitalen kan gjennomføres med grunnlag i en mellombalanse. Fristen for varsling av kreditorene foreslås forkortet til fire uker. Tilsvarende forkortelse av fristen for kreditorvarsel foreslås for fusjon og oppløsning av selskapet.

De gjeldende reglene om tilbakebetaling av ulovlige utdelinger fra selskapet, herunder det personlige ansvaret for den som har medvirket til en ulovlig utdeling, foreslås videreført. Det personlige ansvaret vil blant annet understreke styrets ansvar for at det ikke skjer vederlagsfrie overføringer til aksjeeierne når selskapet har en uforsvarlig lav egenkapital eller utilstrekkelig likviditet, eller overføringen fører til dette.

Det foreslås at de gjeldende reglene om selskapets erverv av egne aksjer mykes vesentlig opp. Det foreslås å oppheve bestemmelsen i gjeldende lov om at samlede pålydende av egne aksjer ikke må overstige 10 % av aksjekapitalen. Det settes dermed ikke noen bestemt øvre grense for hvor stor del av aksjene selskapet kan erverve. Forslaget vil ha stor praktisk betydning for selskapene, så som ved eier- og generasjonsskifte og ved medeierskap for selskapets ansatte. Det foreslås videre at den maksimale fullmaktsperioden til styret for erverv av egne aksjer utvides fra gjeldende atten måneder til fem år.

Reglene i aksjeloven om aksjeselskapets adgang til å gi kreditt eller stille sikkerhet til fordel for aksjeeiere mv., foreslås i det vesentlige videreført. Det foreslås likevel en endring i adgangen til å yte lån mv. innen konsern, slik at norsk datterselskap kan yte lån mv. til morselskap som hører hjemme i EØS-området og til datterselskaper av slike morselskaper som hører hjemme i EØS-området. Det foreslås i tillegg at departementet gis hjemmel til å utvide unntaket til også å gjelde til fordel for morselskap og datterselskaper utenfor EØS-området.

Etter aksjeloven § 8–10 er hovedregelen at selskapet ikke kan stille midler til rådighet eller yte lån eller stille sikkerhet i forbindelse med erverv av aksjer eller rett til aksjer i selskapet eller selskapets morselskap. Det foreslås at forbudet mykes betydelig opp, slik at hovedregelen blir at selskapet får adgang til å yte finansiell hjelp til erverv av aksjer i selskapet mv. Forslaget betyr at norsk aksjerett på dette punkt kommer mer i takt med andre lands lovgivning. Etter forslaget er vilkårene for finansieringsbistand at lån mv. ligger innenfor rammen av det som selskapet kan dele ut som utbytte, det vil si selskapets frie egenkapital. Videre må styrets vedtak om lån mv. godkjennes av generalforsamlingen med et flertall som for vedtektsendring, styret må utarbeide en redegjørelse til generalforsamlingen om bistanden, bistanden må være på vanlige forretningsvilkår og prinsipper og det kan bare ytes bistand til erverv av fullt innbetalte aksjer.

Aksjeloven § 3–8 gjelder transaksjoner mellom selskapet og aksjeeierne mv. Det foreslås ikke endringer i denne bestemmelsen.

De foreslåtte endringene av kapitalreglene i aksjeloven foreslås i det alt vesentlige også gjennomført for allmennaksjeselskaper. I dag er kapitalreglene i det alt vesentlige de samme, og slik bør det også være i framtida.

1.4 Aksjeselskapets organisasjon

Reglene om aksjeselskapets organisasjon er samlet i aksjeloven kapittel 5 (generalforsamlingen) og kapittel 6 (selskapets ledelse). Det foreslås ingen endringer i selve grunnstrukturen i de organisatoriske reglene. Det foreslås derfor at aksjeselskapet Side 14 av 155

fortsatt skal ha en generalforsamling som er overordnet de andre organene i selskapet, og som aksjeeierne må utøve sin eiermyndighet gjennom. Det foreslås videre at styret fortsatt skal være obligatorisk organ i ethvert aksjeselskap. Derimot foreslår jeg at loven endres slik at det blir opp til selskapet selv å avgjøre om det skal ha daglig leder. I dag har aksjeselskaper med en aksjekapital på tre millioner kroner eller mer plikt til å ha daglig leder.

Innenfor de rammene som er nevnt i avsnittet over, foreslås det flere endringer som gir aksjeeierne og selskapets ledelse større frihet til selv å tilpasse selskapets organisasjon til det enkelte selskapets behov og ønske om å redusere administrative oppgaver og kostnader for selskapet.

Aksjelovens gjeldende regler om generalforsamlingen er i utgangspunktet sterkt formbundet. Det foreslås en ny bestemmelse i aksjeloven som åpner for at aksjeeierne dersom de er enige om det, kan holde generalforsamling uten å følge mesteparten av aksjelovens formkrav. Forslaget betyr at det kan holde generalforsamling uten å følge de nærmere reglene om generalforsamlingsfullmakt (§ 5-2 andre ledd første og andre punktum), om ledelsens rett og plikt til å være tilstede på generalforsamlingen (§ 5-4), om ekstraordinær generalforsamling (§ 5-6), om stedet for generalforsamlingen (§ 5-7), om innkalling til generalforsamlingen (§ 5-9), om de nærmere kravene til innkallingen (§ 5-10), om vilkårene for aksjeeiers rett til å få saker behandlet på generalforsamlingen (§ 5-11), om åpning av møtet (§ 5-12 første ledd) og om saker utenfor dagsorden (§ 5-14). I noen grad innebærer forslaget ikke en endring av gjeldende rett, men betyr en presisering og lovfesting av den adgangen til å fravike reglene ved enighet mellom aksjeeierne som gjelder allerede i dag. Forslaget gir aksjeeierne stor frihet til å gjennomføre generalforsamlingen på en smidig og uformell måte, så som over telefon, sirkulasjon av dokumenter eller former for elektronisk kommunikasjon. Som følge av forslaget er gjeldende lov § 5-8 om generalforsamling uten møte, foreslått opphevet.

I følge aksjeloven § 5-16 skal det føres protokoll for generalforsamlingen. Det foreslås å videreføre plikten til å føre protokoll.

Det foreslås endring av aksjelovens krav til styrets sammensetning, slik at alle aksjeselskaper gis mulighet til bare å ha ett eller to styremedlemmer. I dag er denne adgangen begrenset til selskaper med en aksjekapital på mindre enn 3 millioner kroner. Forslaget vil gi større fleksibilitet ved organiseringen av selskapets ledelse, og gi mulighet til å tilpasse styresammensetningen til det enkelte selskaps behov.

Forslaget har ikke betydning for de ansattes rett til å velge styremedlemmer. I praksis betyr dette at adgangen til bare å ha ett eller to styremedlemmer vil være reservert for selskaper som ikke har styremedlemmer som er valgt av de ansatte. I praksis vil dette bety at selskaper med over 30 ansatte, der de ansatte har krevd styrerepresentasjon, vil det minst være tre styremedlemmer. Side 15 av 155

Etter gjeldende lov skal det være minst ett varamedlem til styret der styret har ett eller to medlemmer. Dette forslås endret slik at kravet til varamedlem bare gjelder der styret har ett medlem.

Etter gjeldende aksjelov kan styresaker som hovedregel forelegges styremedlemmene skriftlig eller på annen betryggende måte. Unntak gjelder for styrets behandling av årsregnskapet, årsberetning og styrets fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til daglig leder og andre ledende ansatte. Det foreslås at unntakene sløyfes, slik at styret gis en generell adgang til å behandle saker på annen måte enn i fysisk møte.

Etter aksjeloven skal det i dag føres protokoll over styrebehandlingen. Plikten til å føre protokoll foreslås videreført.

De endringene som foreslås i reglene om aksjeselskapets organisasjon foreslås ikke gjennomført i allmennaksjeloven. Dette har sammenheng med at allmennaksjeloven er skrevet for store selskaper med stor aksjespredning, typisk selskaper med noterte aksjer. Dette betyr at vurderingen av de kravene som bør stilles til lovreglene om selskapets organisasjon kan være en annen enn for aksjeselskapene.

1.5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Etter mitt syn kan forslagene til endringer i aksjeloven gi betydelig administrativ og økonomisk gevinst for selskapene og aksjeeierne, samtidig som det legges til rette for en mer smidig finansiering og bruk av selskapsformuen. Av særlig betydning for stiftelse av nye aksjeselskaper, er forslaget om å redusere minstekravet til aksjekapitalen fra 100 000 kroner til 30 000 kroner. Dette vil føre med seg en reduksjon i kostnadene på 70 000 kroner for selskapet som stiftes med lovens minimumskapital.